

Nr 44.

Ankom till riksdagens kansli den 20 maj 1932 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om konkurs.

Genom en den 17 maj 1932 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 254, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

med särskilda bestämmelser om konkurs.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Där det med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av galdenärs till konkurs avträdna bo prövas nödigt för tillgodoseende av borgenärernas rätt och bästa, äger Konungen förordna, att — jämte bestämmelserna i konkurslagen såvitt de ej strida mot vad här nedan stadgas — följande särskilda bestämmelser skola lända till efterrättelse beträffande konkursen.

2 §.

Antalet konkursförvaltare bestämmes av Konungen. Av förvaltarna utser Konungen eller den Konungen därtill bemyndigar en eller flera; den eller de återstående väljas av borgenärerna på sätt i konkurslagen stadgas.

Förvaltare, som utsetts av Konungen eller enligt Konungens bemyndigande, skall, ändå att borgenärerna ej valt förvaltare, omedelbart övertaga förvaltningen av boet. Har förvaltare utsetts enligt 43 § konkurslagen, skall denne därvid frånträda befattningen.

Om delning av förvaltningen finnes böra äga rum, ankomme på Konungen att därom förordna.

3 §.

Finnas i den allmänna rörelsen av galdenären utgivna löpande förskrivningar, som utgöra särskilda delar av skuldbelopp, vare icke erforderligt, att be-

träffande sådan skuld i bouppteckningen intages uppgift å borgenärerna, ej heller att dessa borgenärer upptagas i förteckning, som avses i 54 § andra stycket konkurslagen.

Fordringar, som grundas å sådana förskrivningar, skola anses vara i konkursen bevakade, ändå att de icke inom den för bevakning utsatta tiden anmälts av borgenärerna.

På konkursdomaren ankommer att pröva, huruvida kallelsebrev enligt 20 § konkurslagen skola utsändas till nu nämnda borgenärer. Utan hinder av vad i 103, 129, 156, 160, 161 och 189 §§ konkurslagen föreskrives om utsändande av meddelanden samt avskrifter av ackordsförslag och yttranden må innehållet i dessa meddelanden och handlingar i annan ordning, som av konkursdomaren efter samråd med rättens ombudsman och förvaltarna bestämmes, bringas till omförmälda borgenärens kännedom.

4 §.

Lös egendom, som hör till konkursboet, må ej, ändå att borgenär har pant-rätt i egendomen, utmätas för gäldenärens skuld. Har utmätning skett å sådan egendom, skall utmätningssmanns befattning med egendomen upphöra, utan så är att egendomen blivit försåld. Vad i denna paragraf är sagt skall dock ej gälla i fråga om fartyg eller gods i fartyg.

5 §.

Ut看 hinder av vad i 60, 61, 62, 64 och 65 §§, 67 § andra stycket samt 77 § konkurslagen är stadgat äga förvaltarna, efter ty i varje fall finnes lämpligt samt med borgenärernas fördel mest förenligt, efter samråd med rättens ombudsman fortsätta eller återupptaga av gäldenären idkad rörelse, försälja egendom i boet, ändå att första borgenärssammanträdet ej hållits, samt låta med försäljning av egendom och med indrivning av fordringar anstå.

6 §.

Försäljning, varom stadgas i 73 § första stycket konkurslagen och som avser annan egendom än fartyg eller gods i fartyg, må ej utan förvaltarnas samtycke äga rum tidigare än sex månader efter första borgenärssammanträdet.

När synnerliga skäl därtill äro, må konkursdomaren på framställning av förvaltarna och efter hörande av rättens ombudsman, antingen för särskilda fall eller ock i fråga om panter i allmänhet, medgiva den förlängning av nyssnämnda tid, som av omständigheterna påkallas, dock högst med ett år. Beslut, varigenom av förvaltarna gjord framställning bifallits, lände till efterrättelse utan hinder därav att beslutet ej äger laga kraft.

7 §.

Där egendom, vari borgenär har panträtt, innehaves av någon för borgenärens räkning, må den ej utan förvaltarnas samtycke utlämnas till borgenären eller annan under tid, då egendomen ej utan sådant samtycke må försäljas.

8 §.

Förvaltarna äga utan hinder av vad i 78 § konkurslagen stadgas efter samråd med rättens ombudsman träffa förlikning angående osäker eller tvistig tillgång.

9 §.

Medgiva förvaltarna vid sammanträde enligt 108 § konkurslagen, att anmärkning mot bevakad fordran må förfalla, eller inskränka de densamma, och lämna vid sammanträdet närvarande borgenärer, som framställt anmärkningen, sitt samtycke, äger annan ej därå tala.

Träffas vid handläggning inför rätten av anmärkning mot bevakad fordran förlikning mellan borgenären och förvaltarna, och biträdes den av de borgenärer, som framställt anmärkningen, skall förlikningen gälla.

10 §.

Konkursdomaren äger, i den mån så prövas nödigt, besluta förlängning av följande i konkurslagen stadgade tider, nämligen: den tid, inom vilken enligt 19 § tredje stycket bevakningar böra ske; den tid, inom vilken enligt 54 § andra stycket förteckning å borgenärerna skall tillställas konkursdomaren; den tid, för vilken enligt 56 § berättelse över boets förvaltning skall upprättas, så ock de tider, inom vilka berättelsen skall avlämnas till rättens ombudsman samt av denne granskas och ingivas till konkursdomaren; den tid, för vilken enligt 58 § tredje stycket räkning över boets inkomster och utgifter skall upprättas, så ock den tid, inom vilken räkningen skall avlämnas till rättens ombudsman; den tid, inom vilken enligt 103 § andra stycket sammanträde inför rättens ombudsman skall hållas; de tider, inom vilka enligt 111 § tredje stycket anmärkningar må framställas mot efterbevakning och sammanträde inför rättens ombudsman skall hållas; samt den tid, inom vilken enligt 130 § första stycket klander mot utdelningsförslag skall anmälas.

11 §.

Arvode till rättens ombudsman och till förvaltare skall utgå enligt bestämmelser, som meddelas av Konungen.

12 §.

Har galdenären med stöd av lag åtnjutit anstånd med gälds betalning, skall kostnad för nödig utredning av boet under anståndstiden och för tillsyn i anledning av anståndet anses såsom konkurskostnad.

Denna lag träder i kraft omedelbart efter utfärdandet och gäller till och med den 28 februari 1933. Har Konungen förordnat, att lagen skall beträffande viss konkurs lända till efterrättelse, skall i avseende å den konkursen lagen gälla jämväl efter nämnda dag.

*Propositio-
nen.*

Enligt lagen den 14 mars 1932 om anstånd i särskilt fall med gälds betalning, vilken lag gäller till den 1 juni 1932, äger Kungl. Maj:t, där det med hänsyn till svår penningkris prövas oundgängligen nödigt för tillgodoseende av allmänt väl, efter hörande av fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, medgiva gäldenär det anstånd med gälds betalning, som av omständigheterna påkallas. Med stöd av denna lag har Kungl. Maj:t genom särskilda förordningar medgivit Aktiebolaget Kreuger & Toll och vissa detta företag närstående bolag och enskilda dylikt anstånd, senast att gälla tills vidare högst intill utgången av innevarande maj månad.

Ändamålet med det sålunda medgivna moratoriet har varit att, innan full utredning föreläge angående nämnda företags ekonomiska ställning och utsikter, förhindra att exekutiva åtgärder vidtoges från någon särskild borgenärs sida till skada såväl för övriga borgenärer som ock — med hänsyn till de betydande intressen, som vore i fråga — för det allmänna.

Då av den verkställda utredningen framgått, att bolaget är på sådant obestånd, att enligt lag bolaget icke längre äger fortsätta sin verksamhet, har till övervägande upptagits frågan om det lämpligaste sättet för avvecklingen av bolagets rörelse och tillgodoseende av borgenärernas intressen. Departementschefen har ansett att konkurslagen härvid i stort sett bör äga tillämpning. Men — fortsätter departementschefen — det kunde å andra sidan icke bortses ifrån, att konkurslagens bestämmelser icke vore avfattade med tanke på så säregna förhållanden som de föreliggande. Redan omfattningen av bolagets rörelse, med dess förgreningar i ett flertal länder, vore ägnad att skapa stora svårigheter vid avvecklingen. Härtill komme, att den rådande depressionen å det ekonomiska livets alla områden skulle i hög grad göra sig gällande vid realisationen av bolagets tillgångar, i synnerhet om en sådan realisation framtvingades inom en jämförelsevis kort tid. Om sålunda vissa avvikelser från konkurslagens regler syntes vara påkallade, vore det dock av vikt, att dessa avvikelser icke erhöles större räckvidd än som betingades av ett påvisbart behov. Vid bedömandet av denna fråga hade departementschefen funnit det vara särskilt angeläget att någon rubbning icke skedde i de rättsprinciper, som reglera konkursförfarandet. Dessa principer syntes väsentligen innefattas i borgenärs rätt till återvinning av konkursboet tillhörig egendom samt hans befogenhet att påkalla prövning av bevakade fordringar. Uppenbarligen kunde eller borde ej heller någon begränsning ske av borgenärs rätt att föra ansvarstalan i anledning av begången konkursförbrytelse.

Från berörda utgångspunkter har särslagstiftningen ansetts kunna begränsas till att avse — frånsett några detaljföreskrifter — vissa stadganden angående avträdd egendoms förvaltning, framför allt bestämmelserna om förvaltningsorganens anordnande och reglerna om egendomens försäljning.

De särskilda bestämmelserna i 2—12 §§ skola gälla jämte bestämmelserna i konkurslagen, såvida de ej strida häremot. Särbestämmelsernas tillämplighet för viss konkurs är beroende av särskilt förordnande av Kungl. Maj:t, vilket må meddelas, »där det med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av gäldenärs till konkurs avträdde bo prövas nödigt för tillgodoseende av borgenärernas rätt och bästa».

Ett förordnande av nämnda slag innebär först och främst; att Kungl. Maj:t erhåller avsevärt inflytande i fråga om förvaltningsorganens anordnande. Bestämmelserna härom upptagas i 2 §.

Förslaget 3 § innehåller särskilda bestämmelser med avseende å obligationer, s. k. participating debentures e. d. Beträffande sådan skuld behöver uppgift å de särskilda borgenärerna ej upptagas i bouppteckningen eller borgenärsförteckning. Fordran å sådan löpande förskrivning skall anses bevakad utan att den vederbörligen anmälts.

I vad rör annan lös egendom än fartyg eller gods i fartyg upphäver 4 § regeln i konkurslagen (23 § andra stycket) om att den, som till säkerhet för fordran har panträtt i fast eller lös egendom, utan hinder av konkurs må erhålla utmätning av egendom, som sålunda häftar för fordringen. Sådan utmätning skall således, i likhet med vad som gäller enligt huvudregeln i 23 § första stycket, icke få ske under konkurs; har utmätning redan skett, skall utmätningssmannens befattning med egendomen upphöra, utan så är att egendomen blivit försäld.

Förslaget 5 § tillerkänner förvaltare en väsentligt vidgad befogenhet att, efter samråd med rättens ombudsman, fortsätta eller återupptaga av gäldenären idkad rörelse, försälja egendom i boet, ändå att första borgenärssammanträde ej hållits, samt låta med försäljning av egendom och med indrivning av fordringar anstå.

Genom bestämmelsen i 6 § utsträcker den i 73 § konkurslagen stadgade tid, inom vilken innehavare av panträtt i gäldenärens lösa egendom icke må försälja egendomen utan förvaltarnas samtycke. Härtill ansluter sig en bestämmelse i 7 § om förbud för den, som för borgenärs räkning innehar egendom, vari denne har panträtt, att under tid, då egendomen ej utan förvaltarnas samtycke må säljas, utan sådant samtycke utlämna egendomen till borgenären.

Förslaget 8 och 9 §§ innefatta ökad befogenhet för förvaltarna att träffa förlikning rörande tvistiga fordringar.

Genom stadgandet i 10 § tillerkännes konkursdomaren befogenhet att besluta förlängning av vissa i konkurslagen stadgade tider.

Jämlikt 11 § skall arvode till rättens ombudsman och till förvaltare utgå, icke enligt konkurslagens bestämmelser utan i stället enligt bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

Slutligen stadgas i 12 §, att kostnaden för utredning av boet under tid, då anstånd med gälds betalning åtnjutits, och för tillsyn i anledning av anståndet skall anses såsom konkurskostnad.

Lagen är avsedd att träda i kraft omedelbart efter utfärdandet och att gälla till och med den 28 februari 1933. Har Konungen förordnat, att lagen skall beträffande viss konkurs lända till efterrättelse, skall i avseende å den konkursen lagen gälla även efter nämnda dag.

I fråga om den närmare motiveringen till lagförslaget får utskottet hänvisa till propositionen.

Lagförslaget överensstämmer, fränsett mindre jämkningar av huvudsakligen formell natur, med ett till lagrådet remitterat förslag. Rörande den föreslagna lagstiftningen i allmänhet anför lagrådet:

Lagrådet.

Om det moratorium, som enligt lagen den 14 mars 1932 meddelats för Aktiebolaget Kreuger & Toll samt åtskilliga detta bolag närstående företag och personer, avlöstes av ett konkursförfarande enligt den allmänna konkurslagstiftningen utan däri av förhållandena påkallade jämkningar, skulle på grund av omfattningen och beskaffenheten av tillgångar och skulder otvivelaktigt under den nu rådande depressionen ej blott väsentliga olägenheter kunna uppstå för stora grupper av borgenärer inom och utom landet utan även vidsträckta ekonomiska intressen äventyras utanför borgenärernas krets. Den nu föreslagna lagstiftningen läser sålunda vara erforderlig såväl för tillgodoseende av konkursborgenärernas rätt och bästa som även av hänsyn till de ekonomiska störningar av betydande räckvidd, som under nuvarande förhållanden skulle kunna bliva följden av en brådstörtad avveckling. På grund av omfattningen och beskaffenheten av de ekonomiska intressen, varom här är fråga, och den allmänna betydelse dessa därför äga synas betänkligheter ej möta mot det särskilda ingripande i enskildas rättsförhållanden en speciallagstiftning i ämnet innefattar. Förslaget framträder även såsom väl avvägt därutinnan, att det i väsentlig utsträckning bevarat konkurslagens stadganden och sökt inom dess ram tillgodose behovet av särregler. Att de från konkurslagens föreskrifter avvikande bestämmelserna, på sätt föreslagits, sammanföras i en särskild lag, vars tillämplighet göres beroende av förordnande av Kungl. Maj:t i varje förekommande fall, synes ock vara lämpligt.

Utskottet.

I likhet med departementschefen finner utskottet, att då vår gällande konkurslags bestämmelser icke äro avfattade med tanke på så säregna förhållanden som de föreliggande, det synes påkallat att genom särskild lagstiftning göra vissa avvikelser från dessa nu gällande bestämmelser. Mot det framlagda lagförslagets närmare utformning har utskottet ingen erinran att framställa. Vad angår förvaltarnas starkt ökade befogenhet i fråga om bestämmande av tidpunkten för försäljning av boets egendom, i det att försäljning kan komma till stånd icke blott tidigare utan även senare än konkurslagen medger, vill utskottet framhålla, att det givetvis är i hög grad önskvärt att uppskov icke utan giltig grund äger rum. Särskilt torde böra erinras, att då den tid, inom vilken innehavare av panträtt i gäldenärens lösa egendom icke må försälja egendomen utan förvaltarnas samtycke, utsträckts från fyra veckor ända till sex månader från första borgenärssammanträdet, detta tydligen icke bör erhålla sådan tillämpning att panthavarna normalt under så lång tid förvägras att realisera sin pant. Uppenbarligen är det lagförslagets mening, att ett så allvarligt ingrepp i bestående rättigheter icke bör äga rum utan att goda grunder därtill föreligga. I detta liksom i andra avseenden måste tryggheten för ett riktigt avgörande ligga däri, att förvaltningen kommer att omhänderhavas av fullt kompetenta och opartiska personer.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

att förevarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 20 maj 1932.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman, Borell, Larson* i Lerdala, *Schlyter, Bissmark, Öhman, Julin* och *Branting*;

från andra kammaren: herrar *Björkman, Lindqvist* i Halmstad, *Lindley, Olsson* i Rimforsa och *Christenson*, fröken *Wellin* samt herrar *Olsson* i Mellerud och *Jonsson* i Risinge.
